

Το Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας
του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

διοργανώνει Συνέδριο με τίτλο:

Ο Κοινωνικός και Πολιτικός Λόγος Σήμερα για την Ξενόγλωσση Εκπαίδευση στην Ε.Ε.

Τιμώμενο πρόσωπο
η Ομότιμη Καθηγήτρια Βασιλική Δενδρινού

4-5-6

Νοεμβρίου

2016

4/11

Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος»,
Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών

5/11 και 6/11

Αμφιθέατρο ΑULA, Φιλοσοφική Σχολή,
Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Θερμές ευχαριστίες

Η Οργανωτική Επιτροπή θα ήθελε να ευχαριστήσει:

τους χορηγούς του συνεδρίου

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

το ξενοδοχείο

Kimon Hotel

και τις εταιρείες

Αραμπατζής Ελληνική Ζύμη

General Mills

Melissinos Winery

την κ. Νίκη Κλαδούχα

μέλος της AIIC, Διεθνούς Ένωσης Διερμηνέων Συνεδρίων

για την ευγενική παροχή της διερμηνείας

την κ. Ουρανία Παπακωνσταντοπούλου

για την βοήθεια στη γραμματειακή οργάνωση του συνεδρίου

και τους εθελοντές φοιτητές και τις φοιτήτριες

του Ε' εξαμήνου του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Οργάνωση Συνεδρίου
Ευδοκία Καραβά
Μπέσσυ Μητσικοπούλου
Μαίρη Δρόσου
Καίτη Ζουγανέλη †
Χριστίνα Λύκου

Υπεύθυνη Γραμματειακής Υποστήριξης
Μαίρη Δρόσου

Γραφιστική Επιμέλεια
Χριστίνα Φραντζεσκάκη

Δημιουργία Ιστότοπου
Σμαράγδα Παπαδοπούλου

Τεχνική Υποστήριξη
Παναγιώτης Μαρκόπουλος
Χρήστος Χατζής

Book Bazaar
Μαρία Σταθοπούλου

Ιστότοπος Συνεδρίου
<http://rcel.enl.uoa.gr/synedrio/>

Ιστότοπος Κέντρου Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών και την
Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας (RCeL)
www.rcel.enl.uoa.gr

Στόχος του συνεδρίου

Η εργαλειακή ρητορική για την ξενόγλωσση εκπαίδευση που αναπτύχθηκε το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα – μια ρητορική η οποία έχει πλέον στις μέρες μας εδραιωθεί ανελέητα – αποτυπώνεται στα κείμενα της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κάθε κράτους μέλους χωριστά (συμπεριλαμβανομένης της χώρας μας φυσικά), καθορίζοντας τις επιλογές γλωσσών που περιλαμβάνονται στα σχολικά προγράμματα, καθώς επίσης τις πρακτικές διδασκαλίας/μάθησης και αξιολόγησης της γλωσσομάθειας. Όλα αυτά συναρτώνται βεβαίως με τα κοινωνικά περιεχόμενα και με τις αξίες που οι γλώσσες και η εκμάθησή τους επενδύεται. Συνεπώς, ο χώρος της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης αποτελεί ένα σταυροδρόμι όπου συναντιόνται οι λογικές του οικονομικού και συμβολικού κέρδους, των κοινωνικών αναγκών για την εκμάθηση γλωσσών, των ερευνών και των πολιτικών για τη γλώσσα/τις γλώσσες, την εκμάθηση και την αξιολόγηση της γνώσης της/τους, καθώς και των ιδεολογικών εγγραφών στα κείμενα και στις πρακτικές που τα αξιοποιούν. Το συνέδριο ανιχνεύει αυτό το σταυροδρόμι και εξετάζει θέματα της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης τα οποία προκύπτουν από τις κοινωνικές, πολιτισμικές, τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις.

Το θέμα του συνεδρίου είναι εμπνευσμένο από το έργο της Ομότιμης Καθηγήτριας Βασιλικής (Μπέσης) Δενδρινού, η οποία έχει αφενός συμβάλει στην ανάπτυξη ενός πολιτικοποιημένου λόγου για τις γλώσσες, την πολυγλωσσία και την εκπαίδευση και αφετέρου έχει συνεισφέρει στην ανάπτυξη πρακτικών που μειώνουν τον αντίκτυπο της εμπορευματοποίησης της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στην Ελλάδα και ευρύτερα στην Ευρώπη. Οι εισηγητές είναι επιστήμονες που έχουν συνεργαστεί με τη Μπέση Δενδρινού σε ερευνητικά-εκπαιδευτικά έργα τα οποία αφορούν τη γλωσσική διδασκαλία και την αξιολόγηση της γνώσης γλωσσών: της Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής, Ισπανικής, Τουρκικής και Ελληνικής ως ξένης ή δεύτερης γλώσσας. Η γλώσσα εργασίας του συνεδρίου είναι η Ελληνική.

Σε ποιους απευθύνεται το συνέδριο

Το Συνέδριο αυτό απευθύνεται σε όλους όσους ασχολούνται με το χώρο της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης και αξιολόγησης γλωσσομάθειας στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, μεταξύ των οποίων επιστήμονες της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας και ξενόγλωσσης διδακτικής, εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών και επιμορφωτές εκπαιδευτικών, φοιτητές των γλωσσικών επιστημών και ιδιαίτερα προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές τμημάτων ξένων γλωσσών και φιλολογιών.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Παρασκευή, 4 Νοεμβρίου 2016*

Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος», Κεντρικό Κτήριο ΕΚΠΑ

18.00-18.30	Χαιρετισμοί Καθηγητής <i>Μελέτιος-Αθανάσιος Δημόπουλος</i> , Πρύτανης ΕΚΠΑ Καθηγήτρια <i>Ευαγγελία Σακελλίου-Σουλτς</i> , Πρόεδρος Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΕΚΠΑ Καθηγητής <i>Γεράσιμος Κουζέλης</i> , Πρόεδρος ΙΕΠ
18.30-19.15	Παρουσίαση του έργου της Ομότιμης Καθηγήτριας του ΕΚΠΑ Βασιλικής Δενδρινού για την ξενόγλωσση εκπαίδευση <i>Ευδοκία Καραβά</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ <i>Βασιλική Μητσκοπούλου</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ
19.15-20.00	Post Brexit EU and the position of English <i>Robert Phillipson</i> , Ομότιμος Καθηγητής Γλωσσικών Σπουδών, Copenhagen Business School
20.00-20.15	Ερωτήσεις – Συζήτηση
20.15-20.45	Πολιτικός και παιδαγωγικός λόγος για την ξενόγλωσση εκπαίδευση <i>Βασιλική Δενδρινού</i> , Ομότιμη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ, Πρόεδρος του ECSPM και της ΚΕΕ του ΚΠΓ
20.45	Δεξίωση

*Κατόπιν πρόσκλησης

Σάββατο, 5 Νοεμβρίου 2016

Αμφιθέατρο AULA, Φιλοσοφική Σχολή Παν/πολη Ζωγράφου

09.00-09.45	Προσέλευση – εγγραφή
09.45-10.00	Χαιρετισμός Καθηγήτρια <i>Ελένη Καραμαλέγκου</i> , Κοσμήτωρ Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ:

Ο κοινωνικοπολιτικός λόγος για την πολυγλωσσία

Πρόεδρος: *Φρειδερίκη Μπατσαλιά*, Καθηγήτρια, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ

10.00-10.20	Πολυγλωσσία: Από τον δημόσιο λόγο στην εκπαιδευτική πρακτική <i>Αγγελική Κοιλιάρη</i> , Καθηγήτρια, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ
10.20-10.40	Η Αγγλική ως διεθνής γλώσσα: πρόβλημα και ευκαιρία για τη διδακτική και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών <i>Νίκος Σηφάκης</i> , Αναπληρωτής Καθηγητής, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, ΕΑΠ
10.40-11.00	Ο νέος κοινωνικοπολιτικός λόγος για την εκμάθηση γλωσσών σε νεαρή ηλικία <i>Μαρίνα Ματθαιουδάκη</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ <i>Θωμαή Αλεξίου</i> , Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ
11.00-11.15	Ερωτήσεις
11.15-12.00	Διάλειμμα

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ:**Πολιτικός και κοινωνικός λόγος για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας**Πρόεδρος: *Γιαννούλα Γιαννουλοπούλου*, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ

12.00-12.20	Ο νέος πολιτικός λόγος για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση <i>Ρούλα Τσοκαλίδου</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, ΑΠΘ
12.20-12.40	Από την ανάλυση αναγκών στις πολιτικές αποφάσεις για τη γλωσσική εκπαίδευση μεταναστών και προσφύγων <i>Γεώργιος Ανδρουλάκης</i> , Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και Αντιπρόεδρος Ακαδημαϊκών Θεμάτων και Διεθνών Σχέσεων, ΕΑΠ
12.40-13.00	Γλώσσα, συμβολική βία και διαχείριση ταυτοτήτων: Το παράδειγμα των μαθητών της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη <i>Θάλεια Δραγώνα</i> , Καθηγήτρια, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία και Κοσμήτωρ της Σχολής Επιστημών της Αγωγής, ΕΚΠΑ
13.00-13.20	Από τον εθνικό στον μετα-εθνικό λόγο: Ανάλυση δεδομένων από μαθητικά γραπτά μεταναστών και προτάσεις γλωσσικής πολιτικής <i>Αργύρης Αρχάκης</i> , Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
13.20-13.30	Ερωτήσεις
13.30-14.30	Μεσημβρινό διάλειμμα

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ:**Ψηφιακά μέσα και γλωσσική διδασκαλία**Πρόεδρος: *Αγγελική Τζάννε*, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διευθύντρια Τομέα Γλώσσας-Γλωσσολογίας, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ

14.30-14.50	Η γλώσσα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης: Υφομετρική ανάλυση με προεκτάσεις στη γλωσσική διδασκαλία <i>Γιώργος Μικρός</i> , Καθηγητής, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ
14.50-15.10	Προς μια κριτική ανάλυση του ψηφιακού εκπαιδευτικού λόγου <i>Δημήτρης Κουτσογιάννης</i> , Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Φιλολογίας, ΑΠΘ
15.10-15.30	Αξιοποιώντας ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας <i>Βασιλική Μητσοικοπούλου</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ

ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ: Πολιτικές και πρακτικές στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών

15.30-16.30	Συντονίστρια συζήτησης: <i>Ευδοκία Καραβά</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ Επιμόρφωση εκπαιδευτικών: νέες μέθοδοι, πρακτικές και προκλήσεις <i>Μάρη Κοταδάκη</i> και <i>Αλεξία Γιαννακοπούλου</i> , Σχολικοί Σύμβουλοι Αγγλικής Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου στην εφαρμογή της ξενόγλωσσας πολιτικής <i>Στέλιος Μαρκαντωνάκης</i> και <i>Έφη Μαυρομάτη</i> , Σχολικοί Σύμβουλοι Γαλλικής Επιμορφωτικές ανάγκες και μοντέλα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών <i>Μέλισσα Χατζηγιάννου</i> και <i>Γιάννα Κερκινοπούλου</i> , Σχολικοί Σύμβουλοι Γερμανικής
-------------	---

10.00-10.30	Χαιρετισμός <i>Καλομοίρα Μαρούγκα</i> , Προϊσταμένη Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού, Προγραμματισμού και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) Πρόεδρος: <i>Ευδοκία Καραβά</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ	
10.30-10.45	Το ΚΠΓ με μια ματιά: Παρελθόν, παρόν, μέλλον <i>Βασιλική Δενδρινού</i> , Ομότιμη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ, Πρόεδρος του ECSPM και της ΚΕΕ του ΚΠΓ
10.45-11.30	Τα βασικά χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού προσαρμοστικού τεστ του ΚΠΓ <i>Αντώνης Τσοπάνογλου</i> , Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ
11.30-12.15	Η ηλεκτρονική εκδοχή του ΚΠΓ <i>Χαράλαμπος Ζαγούρας</i> , Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Μαθηματικών, Πανεπιστήμιο Πατρών <i>Παναγιώτης Σκοινιώτης</i> , Αναπληρωτής Διευθυντής και Προϊστάμενος του Τμήματος Πιστοποίησης, ΙΤΥΕ-Διόφαντος
12.15-13.00	Διάλειμμα

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Ερευνητικά έργα για το σύστημα αξιολόγησης του ΚΠΓ Πρόεδρος: <i>Δημήτρης Δρόσος</i> , Αναπληρωτής Καθηγητής και Πρόεδρος του Τμήματος Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ	
13.00-13.20	Παραγωγή γραπτού λόγου και προφορικότητα: Η περίπτωση της γαλλικής γλώσσας στο ΚΠΓ <i>Ρινέττα Κιγτσιόγλου-Βλάχου</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ, Υπεύθυνη Γαλλικής του ΚΠΓ
13.20-13.40	Η ικανότητα κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου στην ισπανική γλώσσα μέσα από την οπτική του κειμενικού είδους <i>Αγγελική Αλεξοπούλου</i> , Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ, Υπεύθυνη Ισπανικής του ΚΠΓ
13.40-14.00	Η σχέση επιπέδου δυσκολίας και επιπέδου γλωσσομάθειας στα κείμενα των δοκιμασιών κατανόησης γραπτού λόγου της ιταλικής γλώσσας <i>Αντώνης Βεντούρης</i> , Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΑΠΘ, Υπεύθυνος Ιταλικής του ΚΠΓ
14.00-14.20	Η πιστοποίηση της τουρκικής γλώσσας στο πλαίσιο του ΚΠΓ: Προκλήσεις και λύσεις <i>Ελένη Σελλά-Μάζη</i> , Καθηγήτρια, Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών, ΕΚΠΑ, Υπεύθυνη Τουρκικής του ΚΠΓ <i>Μαρία Μαυροπούλου</i> , Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών, ΕΚΠΑ
14.20-14.40	Αξιολογητές και βαθμολογητές της γερμανικής γλώσσας στο ΚΠΓ: Αναδρομικές επιδράσεις – προκλήσεις – επιμόρφωση <i>Κατερίνα Μητραλέξη</i> , Καθηγήτρια, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ, Υπεύθυνη Γερμανικής του ΚΠΓ <i>Δάφνη Βηδενμάιερ</i> , Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας, ΕΚΠΑ
14.40-15.00	Συζήτηση
15.00	Κλείσιμο του Συνεδρίου

Βεβαίωση παρακολούθησης θα χορηγηθεί στο τέλος του Συνεδρίου.

Όλες οι ομιλίες του Σαββάτου 5/11 και της Κυριακής 6/11 θα πραγματοποιηθούν στην ελληνική γλώσσα και είναι ανοικτές για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες της Φιλοσοφικής Σχολής.

Βασιλική Δενδρινού

Τιμώμενο πρόσωπο του Συνεδρίου

Σύντομο βιογραφικό σημείωμα

Η Βασιλική Δενδρινού (**Bessie Dendrinou**) τελείωσε σχολικές σπουδές στις ΗΠΑ, ολοκλήρωσε τις προπτυχιακές σπουδές της στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), τις μεταπτυχιακές σπουδές της στην Καλιφόρνια (Claremont Graduate School και University of California at Los Angeles – U.C.L.A.), με υποτροφία από το Ίδρυμα Ford, και τις μεταδιδακτορικές σπουδές της στο Λονδίνο (School of Education) και το Πανεπιστήμιο του Cambridge, με υποτροφία από το ίδρυμα Hornby.

Σήμερα ομότιμη καθηγήτρια του ΕΚΠΑ, υπήρξε μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ από το 1976 –που προσελήφθη ως «Βοηθός» σε ηλικία 27 ετών έχοντας ήδη ολοκληρώσει τις διδακτορικές της σπουδές στις ΗΠΑ. Έχει διατελέσει Συγκλητικός επί σειρά ετών, Διευθύντρια του Τομέα Γλώσσας-Γλωσσολογίας και Πρόεδρος του Τμήματος, ενώ από το 2004 είναι Διευθύντρια του Κέντρου Έρευνας για τη Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών και την Αξιολόγηση Γλωσσομάθειας (με το ακρώνυμο RCeL) του Τμήματος.

Έχει εξασφαλίσει για το ΕΚΠΑ σημαντικά συγχρηματοδοτούμενα ερευνητικά έργα για τα οποία είχε και εξακολουθεί να έχει την επιστημονική ευθύνη. Στο πλαίσιο των έργων αυτών δημιουργήθηκαν και εξοπλίστηκαν δομές του Τμήματος Αγγλικής (π.χ. το Κέντρο Αυτοεκπαίδευσης και Παραγωγής Υλικού και το RCeL), δημιουργήθηκαν υπηρεσίες και προϊόντα (όπως π.χ. το ηλεκτρονικό περιοδικό *Synthesis*), εμπλουτίστηκε η βιβλιοθήκη του Τμήματος με αρκετούς νέους τίτλους και αποκτήθηκε τεχνολογικός εξοπλισμός. Στο ευρύτερο επίπεδο του Πανεπιστημίου, συνέβαλε στο να αναπτυχθεί το πρώτο διατμηματικό, πολυεπιστημονικό πρόγραμμα για θέματα φύλου και ισότητας, και να δημιουργηθεί το πρώτο Γραφείο Ισότητας (το ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ.) Σε ακόμη ευρύτερο κοινωνικό επίπεδο, συνέβαλε και εξακολουθεί να συμβάλει στις προσπάθειες για τη βελτίωση της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης στο δημόσιο σχολείο. Ανάμεσα στις πιο πρόσφατες εργασίες της είναι η εκπόνηση του Ενιαίου Προγράμματος Σπουδών των Ξένων Γλωσσών για το οποίο είχε την επιστημονική ευθύνη –πρόγραμμα σπουδών που θεσμοθετήθηκε από τη σχολική χρονιά 2016-17, για το οποίο έχει εκπονηθεί έρευνα που έχει αρχίσει να αποκτά διεθνή αναγνώριση.

Στο επίκεντρο των επιστημονικών της ενδιαφερόντων είναι η διερεύνηση των πρακτικών διδακτικής της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας και οι πολιτικές τους διαστάσεις, η ανάλυση του λόγου των ευρωπαϊκών κειμένων για την πολυγλωσσία και των γλωσσικών προγραμμάτων σπουδών, η κριτική ανάλυση κειμένων γλωσσικής πολιτικής και εκπαιδευτικού υλικού, καθώς επίσης και η πολιτική/ιδεολογική ανάλυση λόγου για την ανάδειξη κοινωνικών ανισοτήτων και άλλων προβλημάτων όπως αποτυπώνονται μέσω της χρήσης της γλώσσας, ενώ –μέσω διακρατικών συνεργασιών, των δημοσιευμάτων της και των διαλέξεών της σε ΑΕΙ και ερευνητικά κέντρα στην Ευρώπη και ΗΠΑ, όπου επανειλημμένα έχει προσκληθεί να μιλήσει– έχει γίνει γνωστή και στο εξωτερικό για την πολιτική αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν τις γλώσσες στην εκπαίδευση.

Το 2004 το βιβλίο της *The Hegemony of English* (σε συνεργασία με τον Donaldo Macedo και την Παναγιώτα Γούναρη, Boulder, Κολοράντο: Paradigm Publishers), απέσπασε το βραβείο της Αμερικανικής Εταιρείας Εκπαιδευτικών Σπουδών στις Η.Π.Α. και μεταφράστηκε στη συνέχεια στα πορτογαλικά, ισπανικά και ελληνικά.

Από το 2003 έχει αφιερώσει σημαντικό τμήμα του χρόνου της για την ανάπτυξη του εθνικού συστήματος εξετάσεων ξένων γλωσσών που οδηγεί στο Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (ΚΠΓ) και για τη διενέργεια και επίβλεψη έρευνας που αφορά την αξιολόγηση γλωσσομάθειας. Ένας από τους χώρους έρευνας και έμπρακτης εφαρμογής που εισήγαγε στις εξετάσεις της αγγλικής γλώσσας είναι η διαγλωσσική διαμεσολάβηση για την οποία κλήθηκε να συμμετάσχει μαζί με την ερευνητική ομάδα του RCeL στην επικαιροποίηση του *Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες*, ενώ δοκιμασίες των εξετάσεων του ΚΠΓ επελέγησαν ως δείγματα καλής πρακτικής για την υλοποίηση του ΚΕΠΑ.

Από το 2000 που ξεκίνησε τη συνεργασία της με Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ) και ειδικότερα με το Τμήμα Γλωσσολογίας και τον Διευθυντή του, τον Α.-Φ. Χριστίδη, είναι ειδική σύμβουλος του ΚΕΓ σε θέματα ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών γλωσσικών πολιτικών και εκπροσωπεί μέχρι σήμερα το ΚΕΓ στην Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εθνικών Οργανισμών για τις Γλώσσες (EFNIL). Από το 2010 έχει επίσης εμπλακεί ενεργά στο έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση της πολυγλωσσίας. Το 2014 εξελέγη Πρόεδρος της Κοινωνίας των Πολιτών για την Προώθηση της Πολυγλωσσίας το οποίο είναι σήμερα Μ.Κ.Ο. (Civil Society Platform for Multilingualism, www.ecspm.org) με έδρα την Κοπεγχάγη και μέλη 20 Ευρωπαϊκά Δίκτυα οργανώσεων που ασχολούνται με τα γλωσσικά ζητήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Post Brexit EU and the position of English

Robert Phillipson

The distinguished scholarship of Bessie Dendrinou builds on analysis of the politics of education that often constrains social and linguistic justice. English as a hegemonic language in many societies, and in education, nationally and internationally, serves to open doors of capitalist opportunity and privilege for some but closes them for many. Whether a language policy is linguicist (or linguo-racist, to use Bessie's term) or not is an empirical question. European integration activities since 1945 – ending wars, creating a common market, the euro, etc. – all depend on language policies, supported by translation and interpretation. Prior to 1973, when the UK, Ireland, and Denmark joined the EU, no use was made of English, and French was *primus inter pares*. In 2016 English is indisputably the dominant language in the internal affairs of EU institutions and of many of its funded 'actions'. The privileging of English (in finance, research, the Bologna process, etc.) is precisely what Winston Churchill sought to achieve, the entrenchment of Anglo-American power by linguicist and other means, economic, political, and military. The role of language in relation to the many crises of the EU, among them Brexit and the disastrous financial austerity policies imposed on Greece, needs analysis. This is a major challenge for scholars in language policy and language in education policy. For analysis of some of the complexity of the issue, see my article 'Myths and realities of "global" English' in the journal *Language Policy*, on-line from June 2016.

Robert Phillipson is an Emeritus Professor at Copenhagen Business School, Denmark. His best-known books are *Linguistic Imperialism* (Oxford University Press 1992), also published in Shanghai and Delhi, and in translation into Arabic and Japanese; *English-only Europe? Challenging Language Policy* (Routledge 2003) and *Linguistic Imperialism Continued* (Routledge 2009). Recent publications include four volumes on *Language Rights*, edited with his wife, Tove Skutnabb-Kangas, (Routledge 2016), and *Why English? Confronting the Hydra*, edited with Bunce, Rapatahana, and Tupas (Multilingual Matters 2016). He was awarded the UNESCO Linguapax prize in 2010. He functions as an expert for the

European Commission on language policy. For details of CV and publications, see <http://www.cbs.dk/staff/en/rpibc>.

Ο πολιτικός και παιδαγωγικός λόγος για την ξενόγλωσση εκπαίδευση

Βασιλική (Μπέση) Δενδρινού

Η ομιλία μου επικεντρώνει σε ζητήματα που με απασχολούν για χρόνια και συγκεκριμένα από τις αρχές της δεκαετίας του '90, όταν συνειδητοποίησα πως η διδασκαλία και εκμάθηση των ξένων γλωσσών έχει σημαντικές πολιτικές προεκτάσεις. Έκτοτε ασχολούμαι ερευνητικά και συγγραφικά με τις συγκρούσεις και συναινέσεις μεταξύ του πολιτικού και παιδαγωγικού λόγου για τον σχεδιασμό των ξενόγλωσσων προγραμμάτων σπουδών, για την παραγωγή και επιλογή γλωσσικών εκπαιδευτικών υλικών, καθώς επίσης --πιο πρόσφατα-- για τα όργανα αξιολόγησης της γλωσσομάθειας. Η επιστημονική μου πορεία θα μπορούσε να είναι αρκετά μοναχική, αφού η κυρίαρχη λογική ορίζει την ξενόγλωσση εκπαίδευση—έναν χώρο που έχει αναπτυχθεί χάρις στον αγοραίο λόγο του—ως ιδεολογικά και πολιτικά ουδέτερο. Υπήρξαν όμως αρκετοί συνοδοιπόροι: Έλληνες και ξένοι, καθοδηγητές και καθοδηγούμενοι. Έτσι κατέστη δυνατή η υλοποίηση διαφόρων έργων που αφορούν την ξενόγλωσση παιδεία με συνεργάτες που πιστέψαμε πως μπορούμε να αλλάξουμε κάποια πράγματα, σε πείσμα της ευκαιριακής εκπαιδευτικής πολιτικής στον τόπο μας· που πιστέψαμε πως μπορούμε να παρέμβουμε στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα πολύπλοκα και πολυδιάστατα γλωσσικά της προβλήματα και την πάλη ανάμεσα στις ισχυρές χώρες για γλωσσική και πολιτισμική εξουσία. Παραδειγματίζοντας από έργα που υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται υπό την επιστημονική ευθύνη μου, επιχειρώ να ανιχνεύσω σε ποιο βαθμό είναι δυνατόν να μετατραπεί η θεωρία σε πράξη και οι πρακτικές μας να σταθούν απέναντι σε κυρίαρχες αντιλήψεις για τη γλώσσα αποκομμένη από τον ιδεολογικό της ιστό. Επίσης επιχειρώ να ανιχνεύσω τις δυνατότητες συμμετοχής σε πρακτικές που προσδιορίζονται από την εργαλειακή λογική της ξενόγλωσσης διδακτικής, χωρίς να αλλοτριωθούμε αλλά να κατορθώσουμε να παρέμβουμε με δομημένο αντίλογο, προβάλλοντας αντιστάσεις στις λογικές μιας παγκοσμιοποιημένης κοινότητας όπου τα κοινωνικά αγαθά —των γλωσσών συμπεριλαμβανομένων— αποκτούν την αξία τους ή την απαξία τους μέσα από το σχήμα «κόστος-κέρδος».

Πολυγλωσσία: Από τον δημόσιο λόγο στην εκπαιδευτική πρακτική

Αγγελική Κοιλιάρη

Μία σταθερή πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί και σήμερα η στήριξη και η προώθηση της πολυμορφίας στις γλώσσες, στους πολιτισμούς, στα ήθη και στα έθιμα. Η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική για τις ξένες γλώσσες φαίνεται να ακολουθεί τις ευρωπαϊκές οδηγίες για την εκμάθηση ξένων γλωσσών αλλά στην ελληνική κοινωνία επικρατεί η αντίληψη ότι στο σχολείο, όπου κυριαρχεί η διδασκαλία της αγγλικής, δεν αποκτούν οι μαθητές/-τριες επαρκείς δεξιότητες. Από την άλλη, εδώ και δεκαετίες τίθεται το ερώτημα για τη διδασκαλία των γλωσσών καταγωγής των μεταναστών οι οποίες δεν διδάσκονται στο δημόσιο σχολείο ενώ τυπικά η πολιτεία δίνει αυτή τη δυνατότητα. Η αναγγελία της φοίτησης των παιδιών προσφύγων στο ελληνικό δημόσιο σχολείο –με όποιον τρόπο προτείνεται– επιτείνει τα ερωτήματα για τη διάσταση μεταξύ δημόσιου λόγου και εκπαιδευτικής πρακτικής στην κατεύθυνση της στήριξης της πολυγλωσσίας στην ελληνική εκπαίδευση.

Στην εισήγηση γίνεται προσπάθεια να σκιαγραφηθεί η πολιτική και να επαναθεθούν τα ερωτήματα για την εκπαιδευτική πρακτική για τις γλώσσες στις παρούσες κοινωνικές συνθήκες στην Ελλάδα.

Η **Αγγελική Κοιλιάρη** είναι Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας /Κοινωνιογλωσσολογίας στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται σε ζητήματα γλωσσικής πολιτικής και οικονομίας της γλώσσας, σε ζητήματα που ανακύπτουν σε πολυγλωσσικά περιβάλλοντα και αφορούν στη γλωσσική εκπαίδευση (στην ελληνική, γερμανική και σε άλλες γλώσσες) σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες καθώς και στη γλωσσική κατάρτιση στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Η αγγλική ως διεθνής γλώσσα: πρόβλημα και ευκαιρία για τη διδακτική και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Νίκος Σηφάκις

Η εισήγηση αναφέρεται στις συνέπειες που έχει η χρήση της αγγλικής γλώσσας ως διεθνούς lingua franca (English as a lingua franca/ELF) στην αρχική (initial) και ενδοϋπηρεσιακή (in-service) επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της αγγλικής ως ξένης γλώσσας. Η βασική θέση της εισήγησης είναι ότι η ELF αποτελεί ένα ερευνητικό πεδίο που αναδεικνύει μια σειρά από ενδιαφέροντα ζητήματα τόσο για την εφαρμοσμένη γλωσσολογία όσο και για τη διδακτική της αγγλικής, σε επίπεδο γλωσσικό (οι μη φυσικοί ομιλητές που τη χρησιμοποιούν το κάνουν με τρόπο ιδιαίτερα δημιουργικό, από επικοινωνιακή άποψη, αλλά συχνά αποκλίνοντα από αυτούς των φυσικών ομιλητών), τυπολογίας (ο πολύ μεγάλος αριθμός των επαρκών μη φυσικών χρηστών της ELF τούς καθιστά εν δυνάμει “συνιδιοκτήτες” της αγγλικής, από κοινού με τους φυσικούς ομιλητές, κάτι που δημιουργεί ερωτήματα ως προς το βάσιμο του όρου «φυσικός ομιλητής»), παιδαγωγικό (στον βαθμό που η εκμάθηση της αγγλικής στο πλαίσιο της τυπικής εκπαίδευσης απαιτείται να ανταποκρίνεται στις επικοινωνιακές ανάγκες των μαθητών τότε η ενσωμάτωση της ELF στο πρόγραμμα σπουδών είναι επιβεβλημένη). Η εισήγηση παρουσιάζει εν συντομία τα ζητήματα που θέτει το ερευνητικό πεδίο της ELF και επικεντρώνεται στο ερώτημα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών αγγλικής, επισημαίνοντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που προσφέρει η ενημέρωση των εκπαιδευτικών στα ζητήματα που θέτει η ELF για τη στοχαστικοκεντρική διδασκαλία (critical-reflective pedagogy), τον ρόλο των μη-φυσικών ομιλητών-εκπαιδευτικών αγγλικής (non-native English speaking teachers/NNESTs) μέσα στην ξενόγλωσση τάξη, τη διδακτική της αγγλικής εν γένει αλλά και την αξιολόγηση των μαθητών.

Ο **Νίκος Σηφάκις** είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Διδακτικής της Γλώσσας στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και διευθυντής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Μεταπτυχιακή Ειδίκευση Καθηγητών Αγγλικής Γλώσσας», στο οποίο διδάσκει από το 1998. Έχει διδακτορικό στη Γλώσσα και Γλωσσολογία από το Πανεπιστήμιο του Essex (UK). Ίδρυσε (το 2010) και επιμελείται το επιστημονικό περιοδικό *Research Papers in Language Teaching and Learning* (<http://rpltl.eap.gr/>) της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του ΕΑΠ. Δραστηριοποιείται ερευνητικά στις περιοχές της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και εκπαίδευσης, της αγγλικής ως διεθνούς lingua franca, της διδακτικής μεθοδολογίας και εκπαίδευσης, ενώ έχει δημοσιεύσει ερευνητικά άρθρα σε διεθνείς επιστημονικές επιθεωρήσεις (όπως *TESOL Quarterly*, *ELT Journal*, *ESP Journal*, *International Journal of Applied Linguistics*, *Language and Education*, *System*, *World Englishes*). Το 2012 εξέδωσε το βιβλίο του *Αγγλική Γλώσσα και Παγκοσμιοποίηση: Όψεις της Σύγχρονης Πραγματικότητας στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον Υπόλοιπο Κόσμο* (εκδ. Ηρόδοτος).

Ο νέος κοινωνικοπολιτικός λόγος για την εκμάθηση γλωσσών σε νεαρή ηλικία

Μαρίνα Ματθαιουδάκη & Θωμαή Αλεξίου

Η εισαγωγή της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στο ελληνικό δημόσιο δημοτικό σχολείο δημιούργησε την ανάγκη για σχεδιασμό καινοτόμου διδακτικού υλικού το οποίο θα επέτρεπε (α) την εξοικείωση των νεαρών μαθητών με τον καινούριο γλωσσικό κώδικα με έμφαση στις προφορικοακουστικές δεξιότητες και (β) την προώθηση της κοινωνικής διάστασης της γλώσσας και την ανάπτυξη των επικοινωνιακών ικανοτήτων των μαθητών, απαραίτητες για την κατανόηση και παραγωγή, πρωταρχικά προφορικού, και στη συνέχεια γραπτού κοινωνικού λόγου. Ο σχεδιασμός, λοιπόν, του καινούριου εκπαιδευτικού υλικού βασίστηκε στην κοινωνική θεώρηση της γλώσσας σύμφωνα με την οποία η γλώσσα αποτελεί κοινωνικό και επικοινωνιακό προϊόν. Στόχος του εκπαιδευτικού υλικού που σχεδιάστηκε για τους νεαρούς μαθητές Α΄, Β΄ και Γ΄ δημοτικού είναι να κατανοήσουν βασικές επικοινωνιακές λειτουργίες της ξένης γλώσσας και σταδιακά να μπορέσουν να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την επίτευξη απλών επικοινωνιακών στόχων. Η γλωσσική αγωγή, η οποία προωθείται μέσα από το καινοτόμο αυτό διδακτικό υλικό, επιδιώκει την κοινωνική ενδυνάμωση των νεαρών μαθητών/τριών με την ενσωμάτωση πολυτροπικών κειμένων και δραστηριοτήτων και με τη δημιουργία συνδεδειμένων κρίκων μεταξύ της ξένης γλώσσας και άλλων γνωστικών αντικειμένων του σχολικού προγράμματος. Με τον τρόπο αυτό μετατίθεται η εστίαση από τη γλώσσα ως αντικείμενο γνώσης στη γλώσσα ως μέσο για την κατάκτηση της γνώσης (Δενδρινού 2001). Στόχος λοιπόν της παρούσας εργασίας αποτελεί η παρουσίαση των εκπαιδευτικών επιλογών που έγιναν κατά τον σχεδιασμό και τη συγγραφή του εκπαιδευτικού υλικού για τους νεαρούς μαθητές της αγγλικής γλώσσας προκειμένου να προωθηθεί ο κοινωνικός γραμματισμός των μαθητών και η κοινωνική τους ενδυνάμωση στο πλαίσιο του ελληνικού δημόσιου σχολείου.

Η **Μαρίνα Ματθαιουδάκη** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας στο ΑΠΘ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στον χώρο της απόκτησης δεύτερης/ξένης γλώσσας, στη διγλωσσία και στη δίγλωσση εκπαίδευση, στη μεθοδολογία διδασκαλίας γλωσσών και στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων. Έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα του εξωτερικού και της Ελλάδας (το πιο πρόσφατο αφορά τη διδασκαλία ξένων γλωσσών σε άτομα με δυσλεξία, το οποίο βραβεύτηκε με τα ELTons 2014). Το 2005 ανέλαβε την πρωτοβουλία για την ίδρυση του πρώτου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου στην Ελλάδα (3^ο Δημοτικό Σχολείο Ευόσμου) που εποπτεύεται από ξενόγλωσσο πανεπιστημιακό τμήμα και πιο πρόσφατα ίδρυσε στο Τμήμα το *Εργαστήριο Εκμάθησης, Διδασκαλίας και Αξιολόγησης της Ξένης Γλώσσας στη Σχολική Πράξη*.

Η **Θωμαή Αλεξίου** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας του ΑΠΘ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τη γνωστική ανάπτυξη και την εκμάθηση γλωσσών κατά την παιδική ηλικία και εξειδικεύεται στην ανάπτυξη και αξιολόγηση διδακτικού υλικού για παιδιά. Επίσης συμμετέχει σε ερευνητικά προγράμματα (όπως το DysTEFL2), είναι επιστημονική συνεργάτιδα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και συντονίστρια στη θεματική ενότητα «Η Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας σε Παιδιά» και «Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτών των Καθηγητών της Αγγλικής Γλώσσας» στο ΕΑΠ. Είναι συνεπιμελήτρια και μέλος της συγγραφικής ομάδας δύο (2) διδακτικών πακέτων για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στην Γ΄ δημοτικού στα δημόσια σχολεία (*Magic Book 1 & Magic Book 2*).

Ο νέος πολιτικός λόγος για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Ρούλα Τσοκαλίδου

Αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση η προσπάθεια να αρθρωθεί ένας νέος λόγος για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση στο σύγχρονο πλαίσιο της, συχνά συγκρουσιακής επαφής διαφορετικών γλωσσών, πολιτισμών και θρησκειών που καλούνται να συνυπάρξουν στο σύγχρονο ελληνικό κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο, τώρα περισσότερο από κάθε άλλη φορά στη σύγχρονη ιστορία μας. Στην παρούσα ανακοίνωση γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης του θέματος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και επικοινωνίας από το πρίσμα της επαφής και σύγκρουσης διαφορετικών πολιτισμών. Τα νέα δεδομένα δημιουργούν νέες προκλήσεις και νέους προβληματισμούς. Επίσης, απαιτείται η δημιουργία νέας γνώσης που θα μπορέσει να οδηγήσει σε νέα ευέλικτα εκπαιδευτικά εργαλεία.

Η **Ρούλα Τσοκαλίδου** είναι απόφοιτη του Αγγλικού Τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ με διδακτορικό στη Γλωσσολογία από το Παν/μιο Monash της Αυστραλίας, με αντικείμενο την επαφή των γλωσσών και, ειδικότερα, την εναλλαγή κωδίκων και το φύλο. Έχει διδάξει στα Παν/μια Khon Kaen της Ταϊλάνδης, Deakin και Monash της Αυστραλίας, Στρασβούργου της Γαλλίας και Παν/μιο Θεσσαλίας. Είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνιογλωσσολογίας και Διδασκαλίας της Γλώσσας στο ΤΕΠΑΕ του ΑΠΘ, όπου διδάσκει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο μαθήματα στα πεδία της

κοινωνιογλωσσολογίας και της διγλωσσίας και εκπαίδευσης. Οι δημοσιεύσεις και τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα αφορούν τα θέματα της επαφής των γλωσσών, της κοινωνιογλωσσολογίας, της γλώσσας και του φύλου, της διαγλωσσικότητας, της πολυγλωσσίας και εκπαίδευσης. Από το 2009 είναι επιστημονική υπεύθυνη του πολυγλωσσικού περιοδικού «Πολύδρομο» για τη διγλωσσία και τον πολυπολιτισμό στην εκπαίδευση και την κοινωνία και συντονίζει την ομώνυμη διαπανεπιστημιακή ομάδα που επιχειρεί να συνδέσει την ακαδημαϊκή έρευνα για τη διγλωσσία με την ευρύτερη κοινωνία.

Από την ανάλυση αναγκών στις πολιτικές αποφάσεις για τη γλωσσική εκπαίδευση μεταναστών και προσφύγων

Γιώργος Ανδρουλάκης

Από τη μία η παρουσία εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών και προσφύγων στις χώρες του δυτικού κόσμου, από την άλλη η αναποτελεσματικότητα πολλών από τις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την κοινωνική ένταξή τους, έχουν καταστήσει κρίσιμη την εύρεση νέων μοντέλων έρευνας και εκπαίδευσης. Επιπρόσθετα, οι πολιτικές, νομικές, οικονομικές και διαχειριστικές διαστάσεις του ζητήματος της γλωσσικής εκπαίδευσης καθιστούν το ζήτημα ιδιαίτερα σύνθετο και πολύπλοκο.

Η ανάλυση των αναγκών, προσδοκιών και επιθυμιών των μεταναστών και προσφύγων, αλλά και των κοινωνιών υποδοχής είναι απαραίτητα βήματα για οποιαδήποτε γλωσσική διδασκαλία. Η ενθάρρυνση και ενίσχυση της πολυγλωσσίας αποτελεί επίσης αναμενόμενο πρόταγμα, προερχόμενο από την κατανόηση των κοινωνικών περιβαλλόντων. Ασφαλώς, σε κάθε εκπαιδευτικό περιβάλλον είναι θεμιτά ερωτήματα, όπως πόσο μακροπρόθεσμη μπορεί να είναι η μαθησιακή στόχευση για πληθυσμούς σε συχνή μετακίνηση, ποια θα είναι η γλώσσα της διδασκαλίας ή ποια θα είναι η θέση των γλωσσών καταγωγής των μεταναστών και προσφύγων. Ωστόσο η έρευνα και οι πρακτικές για την πολυγλωσσική εκπαίδευση παρέχουν ήδη ικανοποιητικές απαντήσεις.

Σε κάθε περίπτωση, η ανάλυση των αναγκών του κοινού-στόχου πρέπει να οδηγεί στον καθορισμό των μαθησιακών στόχων προς επίτευξη και στην ανάπτυξη κατάλληλου διδακτικού υλικού. Τα επόμενα στάδια είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με στόχο την κινητοποίηση και την υποστήριξη του κοινού-στόχου για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων και, τέλος, η αξιολόγηση και περαιτέρω αξιοποίηση των μαθησιακών διαδικασιών και των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων.

Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστούν δεδομένα και συμπεράσματα από δύο πρόσφατα έργα για τη γλωσσική εκπαίδευση μεταναστών (ΜΑΘΕΜΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας 2015) και προσφύγων (PRESS, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 2016) στην Ελλάδα. Η πολυπλοκότητα των παρεμβάσεων και των αντιδράσεων συγκροτούν ένα πλέγμα στο οποίο οι πολιτικές αποφάσεις γίνονται σύνθετες, αλλά όχι αδύνατες.

Ο **Γιώργος Ανδρουλάκης** είναι Καθηγητής στο γνωστικό αντικείμενο «Κοινωνιογλωσσολογία και οι Εφαρμογές της στη Διδακτική Πράξη» στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ενώ τον Φεβρουάριο 2016 ορίστηκε Αντιπρόεδρος Ακαδημαϊκών Θεμάτων και Διεθνών Σχέσεων του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του εστιάζονται σε ζητήματα επαφής γλωσσών σε μεταναστευτικές κοινότητες, στάσεων απέναντι στη γλώσσα και γλωσσικής πολιτικής, καθώς και στην ανάλυση του λόγου, στη διδακτική της γλώσσας με βάση επικοινωνιακές δραστηριότητες και κοινωνικές εργασίες και στην ανοικτή και εξ αποστάσεως γλωσσική εκπαίδευση. Υπήρξε υπεύθυνος πέντε ερευνητικών προγραμμάτων ευρωπαϊκής συνεργασίας για τη διδακτική της γλώσσας και άλλων έξι εθνικών προγραμμάτων με έμφαση στη γλωσσική εκπαίδευση των μεταναστών/-ριών. Έχει μετακληθεί επανειλημμένως από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης ως εμπειρογνώμονας και αξιολογητής γλωσσικών δράσεων και προγραμμάτων. Το Εργαστήριο Ελληνικής Γλώσσας και Πολυγλωσσίας, το οποίο διευθύνει στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τιμήθηκε με το Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών 2012.

Γλώσσα, συμβολική βία και διαχείριση ταυτοτήτων: Το παράδειγμα των μαθητών της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη

Θάλεια Δραγώνα

Τα δίγλωσσα σχολεία στη Θράκη είναι κατοχυρωμένα με τη Συνθήκη της Λωζάννης. Ωστόσο τα παιδιά αποτυγχάνουν σε πολύ υψηλά ποσοστά τόσο στα τουρκικά όσο και στα ελληνικά. Παράλληλα η μητρική γλώσσα των μαθητών δεν αφορά διόλου το δημόσιο σχολείο. Το παράδειγμα διγλωσσίας στην εκπαίδευση της μειονότητας αναδεικνύει θέματα όπως η σχέση γλώσσας και εξουσίας μεταξύ κυρίαρχων και υποτελών ομάδων, η συνάρθρωση μητρικής γλώσσας και ταυτότητας των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία και το είδος της παιδαγωγικής που απαιτείται ώστε να διασφαλίζεται η σχολική επιτυχία. Το «Πρόγραμμα για την Εκπαίδευση των Παιδιών της Μουσουλμανικής Μειονότητας στη Θράκη» ήρθε αντιμέτωπο με τα παραπάνω διακυβεύματα και επιδίωξε, στο μέτρο που του αναλογούσε, να δώσει απαντήσεις και να αποπειραθεί αλλαγές. Σχεδίασε και εφάρμοσε πλήθος παρεμβάσεων εντός και εκτός σχολείου οι οποίες εισηγούνται, στο επίπεδο της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης, πολυτροπικό εκπαιδευτικό υλικό και καινοτόμες παιδαγωγικές πρακτικές για παιδιά των οποίων η μητρική γλώσσα δεν είναι η ελληνική. Μέσα στα 19 χρόνια της εφαρμογής του βοήθησε ώστε η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας να καταστεί φιλική, ενέπλεξε τα μέλη της μειονότητας σε δράσεις που τους αφορούν άμεσα, καλλιέργησε διαλεκτικές πρακτικές μεταξύ μειονότητας και πλειονότητας, και τέλος προώθησε τη γεφύρωση των διαφορετικών ταυτοτήτων συμβάλλοντας ουσιαστικά στη μείωση της σχολικής διαρροής.

Η **Θάλεια Δραγώνα** είναι Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία και Κοσμήτωρ της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του ΕΚΠΑ. Η ερευνητική της δραστηριότητα εστιάζεται σε θέματα κοινωνικών ταυτοτήτων και στη συνάρθρωση του 1ου συλλογικού με το ψυχικό. Έχει διευθύνει και συμμετάσχει σε πολλά διεθνή και ελληνικά ερευνητικά προγράμματα και έχει εκτενή ερευνητική δραστηριότητα καθώς και εφαρμοσμένη πράξη γύρω από τη μουσουλμανική μειονότητα στη Θράκη. Ειδικότερες θεματικές ερευνητικών ενδιαφερόντων της είναι η κοινωνιοψυχολογική ταυτότητα και οι διομαδικές σχέσεις, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και ο εθνοκεντρισμός του εκπαιδευτικού συστήματος, η πρόληψη και η προαγωγή της πρώιμης ψυχοκοινωνικής υγείας, η μετάβαση στη γονική ιδιότητα, η συγκρότηση της πατρότητας/ανδρισμού.

Είναι επιστημονική υπεύθυνη με τον Ν. Μποζατζή της σειράς “Κοινωνική Ψυχολογία” στις εκδόσεις Μεταίχμιο. Έχει υπάρξει μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και μέλος του Δ.Σ. του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας. Από το 2007-2009 υπήρξε Βουλευτής Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ και από το 2009-2010 Ειδική Γραμματέας Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας.

Από τον εθνικό στον μετα-εθνικό λόγο: Ανάλυση δεδομένων από μαθητικά γραπτά μεταναστών και προτάσεις γλωσσικής πολιτικής

Αργύρης Αρχάκης

Στην ανακοίνωση αυτή κινούμαστε αρχικά στο πλαίσιο της κριτικής ανάλυσης του λόγου και διερευνούμε την οικοδόμηση γλωσσικών ταυτοτήτων από μετανάστες μαθητές αλβανικής καταγωγής στην Ελλάδα. Βασιζόμενοι στα πορίσματα της ανάλυσής μας και με αφορμή το ζήτημα της διδασκαλίας της ελληνικής σε μεταναστευτικούς πληθυσμούς στην Ελλάδα, καταθέτουμε στη συνέχεια ένα γενικό πλαίσιο προτάσεων γλωσσικής πολιτικής.

Συζητούμε δύο 'ανταγωνιστικούς' μεταξύ τους λόγους, τον εθνικό ομογενοποιητικό και τον μετα-εθνικό αποδομητικό, και τον τρόπο με τον οποίο επιδρούν στην διαμόρφωση των υπό μελέτη ταυτοτήτων (Blommaert and Rampton 2011). Για τη συστηματική διερεύνηση των γλωσσικών ταυτοτήτων, ως απότοκα των τοποθετήσεων των μαθητών/τριών στους λόγους αυτούς, χρησιμοποιούμε το αναλυτικό εργαλείο του μηχανισμού κατηγοριοποίησης μελών (Sacks 1992). Το υλικό μας προέρχεται από μαθητικά γραπτά λυκείου τα οποία αναφέρονται στις μεταναστευτικές εμπειρίες των μαθητών/τριών (Archakis 2014, 2016).

Διαπιστώνουμε ότι στην κατηγορία *μετανάστης/τρια* των δεδομένων μας συγκαταλέγονται τόσο αυτοί/ές που δεν ξέρουν την πλειονοτική ελληνική (βιώνοντας έντονο κοινωνικό αποκλεισμό) όσο και αυτοί που θέλουν να τη μάθουν, αυτοί που κατορθώνουν να την μάθουν και αυτοί που την αξιοποιούν συνδυαστικά με την μητρική τους γλώσσα. Ως εκ τούτου, στα δεδομένα μας η κατηγορία *μετανάστης/τρια* προσδιορίζεται συσχετιστικά με την κατηγορία *πλειονοτικός/ή* και ειδικότερα με τη γνώση ή άγνοια της πλειονοτικής ελληνικής και τις συνέπειες που έχει (η γνώση ή η άγνοιά της) στην επικοινωνία με πλειονοτικούς/ές. Τα πορίσματά μας επιβεβαιώνουν την κυριαρχία του εθνικού ομογενοποιητικού λόγου και την απουσία του μετα-εθνικού αποδομητικού λόγου που πιθανότατα θα παραχωρούσε χώρο και λόγο ύπαρξης στην αλβανική.

Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα της ανάλυσής μας και εγείροντας το ζήτημα της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας σε μεταναστευτικούς πληθυσμούς στην Ελλάδα, περνούμε στην κατάθεση προτάσεων γλωσσικής πολιτικής. Επιχειρούμε να συμβάλουμε, εντελώς προκαταρκτικά, στην οικοδόμηση ενός εκπαιδευτικού πλαισίου που αποσκοπεί στην άρση της άδικης επιβολής της μονογλωσσικής και μονοπολιτισμικής ομοιογένειας σε αλλόγλωσσους και πολύγλωσσους μετανάστες μαθητές (Piller 2016). Ως εκ τούτου, επιχειρούμε, υπό το πρίσμα ενός μετα-εθνικού λόγου, διαφορετικές από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις σε κεντρικές έννοιες όπως η *γλώσσα*, το *γλωσσοδιδακτικό πρότυπο*, αλλά και η *διαπολιτισμική εκπαίδευση*.

Ο **Αργύρης Αρχάκης** είναι Καθηγητής Ανάλυσης Λόγου και Κοινωνιογλωσσολογίας στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών, όπου και διδάσκει από το 1997. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εντοπίζονται κυρίως σε ζητήματα όπως: λόγος και μετανάστευση, κριτικός γραμματισμός, κατασκευή ταυτοτήτων σε συνομιλιακές αφηγήσεις, δημοσιογραφικός λόγος, κοινοβουλευτικός λόγος, διεπιδράσεις στη σχολική τάξη, στάσεις προς διαλέκτους και μειονοτικές γλώσσες. Άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή περιοδικά. Πρόσφατα συνέγραψε σε συνεργασία με την Βίλλυ Τσάκωνα τη μονογραφία *The Narrative Construction of Identities in Critical Education* (Basingstoke: Palgrave Macmillan 2012). Προσωπική ιστοσελίδα: http://www.philology-upatras.gr/el/staff/dep/kategetes/arcakes_argures

Η γλώσσα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης: Υφομετρική ανάλυση με προεκτάσεις στην γλωσσική διδασκαλία

Γιώργος Κ. Μικρός

Η γλωσσική επικοινωνία την εποχή των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) έχει μετασηματοποιήσει ριζικά. Καθημερινά παράγεται τεράστιος όγκος γλωσσικών δεδομένων ο οποίος διαμοιράζεται δικτυακά σε παγκόσμια κλίμακα. Το μεγαλύτερο μέρος της συγκεκριμένης γλωσσικής παραγωγής αναπτύσσεται γραπτώς (αναρτήσεις, tweets, SMS, ενημερώσεις κατάστασης κ.ά.) και αποτελεί μοχλό σημαντικών πολιτισμικών και γλωσσικών αλλαγών που για πρώτη φορά μπορούμε να τις παρατηρήσουμε σε πραγματικό χρόνο και να κατανοήσουμε την επίδρασή τους στην ανθρώπινη πολιτισμική ανάπτυξη.

Στην παρούσα ανακοίνωση θα παρουσιάσουμε την ανάπτυξη και την υφομετρική ανάλυση του πρώτου Ηλεκτρονικού Σώματος Κειμένων (ΗΣΚ) εστιασμένου στην γλωσσική παραγωγή που παρατηρείται σε ελληνικά ΜΚΔ (Modern Greek Social Media Corpus – MGrSCM). Ειδικότερα, το εν λόγω ΗΣΚ περιλαμβάνει: α) ΗΣΚ βασισμένο στο Twitter το οποίο συλλέχθηκε με αυτόματο τρόπο το χρονικό διάστημα 2012-2013 και περιλαμβάνει 3.275.509 λέξεις από 218.900 tweets που παρήγαγαν 101 χρήστες και β) το ΗΣΚ από Blogs το οποίο συλλέχθηκε το χρονικό διάστημα 2010 – 2011 και περιλαμβάνει 5.005.453 λέξεις από 5.000 αναρτήσεις που παρήγαγαν 100 χρήστες.

Στο πλαίσιο αυτής της ανακοίνωσης θα διερευνήσουμε συγκριτικά το υφομετρικό προφίλ του MGrSCM σε σχέση με τον Εθνικό Θησαυρό της Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ), ένα ΗΣΚ γενικής γλώσσας της Νέας Ελληνικής. Ειδικότερα θα διερευνήσουμε τις ακόλουθες ερευνητικές υποθέσεις: Ποιο είναι το υφομετρικό προφίλ των κειμένων που παράγονται στα ελληνικά ΜΚΔ και πώς αυτό μπορεί να συγκριθεί με το υφομετρικό προφίλ των κειμένων που δημοσιεύονται στα παραδοσιακά μέσα; Πώς επηρεάζει ο περιορισμός του κειμενικού μεγέθους (Twitter) την ποσοτική δομή των κειμένων σε σχέση με μέσα που δεν εφαρμόζουν περιορισμούς στο μέγεθος του κειμενικού μηνύματος; Ποια γλωσσικά χαρακτηριστικά σχετίζονται με τα κείμενα των ΜΚΔ και πώς αυτά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην αξιόπιστη διάκριση των σχετικών κειμενικών γενών; Πώς θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε τις υφομετρικές διαφορές των κειμένων που παράγονται στα ΜΚΔ για να διδάξουμε τη γλωσσική χρήση σε αυτά;

Ο **Γεώργιος Κ. Μικρός** είναι Καθηγητής Υπολογιστικής και Ποσοτικής Γλωσσολογίας και Πρόεδρος στο Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Επίσης κατέχει την θέση του Adjunct Professor στο Τμήμα Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας στο University of Massachusetts, Boston στις ΗΠΑ. Υπήρξε επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου και έχει βοηθήσει στην ανάπτυξη ειδικευμένου λογισμικού γλωσσικής τεχνολογίας. Από το 1999 είναι επιστημονικός συνεργάτης του ΕΑΠ και συγγραφέας του Εγχειριδίου Μελέτης για την θεματική ενότητα «Κατανόηση

της Γλώσσας και του Πολιτισμού: Από τα Λατινικά στη Σύγχρονη Ισπανική Γλώσσα» στο Πρόγραμμα Σπουδών «Ισπανική Γλώσσα και Πολιτισμός». Από το 2016 είναι Διευθυντής του εν λόγω προγράμματος. Το ερευνητικό του έργο (5 μονογραφίες και πάνω από 80 άρθρα και κεφάλαια) εντοπίζεται στα πεδία της υπολογιστικής γλωσσολογίας, υπολογιστικής υφολογίας, δικαστικής γλωσσολογίας και της ποσοτικής γλωσσολογίας. Από το 2007 είναι εκλεγμένο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Διεθνούς Εταιρείας Ποσοτικής Γλωσσολογίας (IQLA) και από το 2016 εκτελεί χρέη Αντιπροέδρου.

Προς μια κριτική ανάλυση του ψηφιακού εκπαιδευτικού λόγου

Δημήτρης Κουτσογιάννης

Τα ψηφιακά μέσα χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση για αρκετές δεκαετίες και έχει ήδη παραχθεί μια πολύ μεγάλης έκτασης βιβλιογραφία. Παρότι η λογική του εργαλειακού λόγου, η αντιμετώπιση δηλαδή των ψηφιακών τεχνολογιών ως των μέσων που θα μεταβάλουν το εκπαιδευτικό τοπίο, είναι η κυρίαρχη στη βιβλιογραφία αυτή, δεν λείπουν και ποικίλες κριτικές φωνές που επιχειρούν να αναδείξουν τη συνθετότητα του ζητήματος. Οι συγκεκριμένες όμως φωνές εστιάζουν, κυρίως, σε μια κριτική προσέγγιση των ισχυόντων, γεγονός που αφήνει μεγάλο κενό στην προσπάθεια για κατανόηση των νέων τεχνολογιών ως οργανικών στοιχείων της σχολικής καθημερινότητας, με δεδομένη την ευρεία αξιοποίησή τους στην εκπαίδευση. Η παρούσα ανακοίνωση επιχειρεί να κινηθεί προς αυτή ακριβώς την κατεύθυνση, την αναζήτηση ενός θεωρητικού και μεθοδολογικού επιστημονικού πλαισίου που θα μπορεί να κατανοήσει και να αναδείξει την παιδαγωγική χρήση των ψηφιακών μέσων ως στοιχείων ενός πολυσύνθετου πλέγματος, μεταξύ των οποίων: οι υπάρχουσες σχολικές δομές, ο ρόλος της τοπικότητας, η κινητικότητα των διδασκόντων (agency) σε σχέση με τις ποικίλες τοπικές και διεθνείς αναζητήσεις που επιχειρούν να υιοθετήσουν, ο ρόλος των μαθητών, οι ιδιαιτερότητες των ίδιων των μέσων κλπ. Αξιοποιούνται προς αυτή την κατεύθυνση κριτικές κοινωνιογλωσσολογικές παραδόσεις σε συνδυασμό με αναζητήσεις στην ανάλυση σχολικού λόγου. Λόγω της έκτασης του ζητήματος, η παρούσα ανακοίνωση θα επιχειρήσει να αναδείξει ενδεικτικές μόνο πτυχές του μέσω της χρήσης παραδειγμάτων από σχολικές τάξεις.

Ο **Δημήτρης Κουτσογιάννης** είναι Αναπληρωτής Καθηγητής στον Τομέα Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ και επιστημονικός συνεργάτης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις του εστιάζονται σε τομείς της εκπαιδευτικής γλωσσολογίας (π.χ. γλωσσική εκπαίδευση, μελέτη του εκπαιδευτικού λόγου, μελέτη των εξωσχολικών πρακτικών γραμματισμού των παιδιών) και αξιοποιεί επιστημονικές παραδόσεις κυρίως από τους χώρους της κριτικής ανάλυσης λόγου, της κοινωνικής σημειωτικής και των σπουδών στο γραμματισμό. Δραστηριοποιείται ιδιαίτερα στο χώρο της αξιοποίησης των ψηφιακών μέσων στη γλωσσική εκπαίδευση. Σε πιο πρακτικό επίπεδο ασχολείται με την ανάπτυξη ψηφιακών περιβαλλόντων για την ελληνική γλώσσα (υπεύθυνος της Πύλης για την ελληνική γλώσσα: www.greek-language.gr), με την επιμόρφωση εκπαιδευτικών (υπεύθυνος για την επιμόρφωση των φιλολόγων στη διδακτική αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων και την ανάπτυξη του σχετικού επιμορφωτικού υλικού) και με την ανάπτυξη περιβαλλόντων για νέας μορφής επιμορφώσεις, όπως η δημιουργία διαδικτυακών κοινοτήτων εκπαιδευτικών (<http://dialogos.greek-language.gr/>).

Αξιοποιώντας ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας

Μπέσσυ Μητσοκοπούλου

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί στην Ελλάδα υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας σημαντικό και πρωτοποριακό ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό για την ξενόγλωσση εκπαίδευση από διάφορους φορείς, όπως τα δύο Πανεπιστήμια ΕΚΠΑ και ΑΠΘ, το ΙΤΥΕ Διόφαντος και το ΙΕΠ. Πρόκειται για ποικίλο ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο περιλαμβάνει διαδραστικά βιβλία, μαθησιακά αντικείμενα, ψηφιακά σενάρια, βάσεις δεδομένων με γλωσσικές δραστηριότητες, ψηφιακά αποθετήρια, διαδικτυακά μαθήματα και επιμορφωτικό υλικό. Η ομιλία αυτή θα επικεντρωθεί στη σύντομη παρουσίαση των διαφορετικών ειδών ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και στους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτό να αξιοποιηθεί στην ξενόγλωσση τάξη από εκπαιδευτικούς και μαθητές. Στη συνέχεια, θα συζητήσουμε για τις προκλήσεις της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες.

Η **Μπέσσυ Μητσοκοπούλου** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Διδάσκει επίσης στο online πρόγραμμα του Τμήματος Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας στο University of Massachusetts, Boston στις ΗΠΑ και είναι μέλος ΣΕΠ στο ΕΑΠ. Στα επιστημονικά και ερευνητικά της ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται η εκπαιδευτική και εφαρμοσμένη γλωσσολογία η κριτική ανάλυση λόγου, οι νέες τεχνολογίες στη γλωσσική εκπαίδευση και οι θεωρίες και πρακτικές του γραπτού λόγου. Είναι υπεύθυνη του Κέντρου Αυτοεκπαίδευσης και Παραγωγής Εκπαιδευτικού Υλικού του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας και έχει συμμετάσχει σε διάφορα ερευνητικά και ευρωπαϊκά έργα. Επί σειρά ετών ήταν Θεματική Σύμβουλος για την αγγλική γλώσσα και μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Επίσης ήταν Συντονίστρια της Ομάδας Αγγλικής του Έργου «Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα, Διαδραστικά Βιβλία και Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων» του ΙΤΥΕ Διόφαντος (2011-2015), Επιστημονική Υπεύθυνη στο Υπόεργο «Σύνδεση του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας με την Εκπαίδευση» (2011-2015) στο πλαίσιο του οποίου δημιουργήθηκε το ηλεκτρονικό σχολείο του ΚΠΓ και Συντονίστρια της Ομάδας Αγγλικής του Έργου για τη δημιουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ψηφιακών διδακτικών σεναρίων «Αίσωπος» του ΙΕΠ (2015-2016).

Πολιτικές και πρακτικές στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών

Στο Στρογγυλό Τραπέζι Σχολικοί Σύμβουλοι Αγγλικής, Γαλλικής και Γερμανικής θα παρουσιάσουν και θα θέσουν ζητήματα που αφορούν την επιμόρφωση και εκπαίδευση ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών καθώς και ζητήματα που αφορούν τον θεσμό και τον ρόλο του Σχολικού Συμβούλου Ξένων Γλωσσών. Με αφορμή τα ζητήματα που θα τεθούν, θα ακολουθήσει συζήτηση πάνω σε καίρια θέματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και επιμορφωτών και θα γίνουν προτάσεις για την ποιοτική αναβάθμιση της επιμόρφωσης ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών και του θεσμού των Σχολικών Συμβούλων.

Η **Ευδοκία Καραβά** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Έχει διδακτορικό τίτλο σπουδών από το Πανεπιστήμιο Warwick της Αγγλίας όπου δίδαξε επί σειρά ετών στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα εξειδίκευσης του Κέντρου για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών Αγγλικής. Είναι αναπληρώτρια διευθύντρια του Κέντρου Έρευνας για τη Διδασκαλία και Αξιολόγηση Ξένων Γλωσσών (RCeL) του ΤΑΓΦ και υπήρξε επιστημονική υπεύθυνη του προγράμματος επιμόρφωσης για την διδασκαλία της Αγγλικής σε μικρές ηλικίες (ΠΕΑΠ), του προγράμματος επιμόρφωσης για την πιλοτική εφαρμογή του ΕΠΣ-ΞΓ, και του προγράμματος επιμόρφωσης για τους αξιολογητές του ΚΠΓ για τα Αγγλικά. Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στο χώρο της επιμόρφωσης ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών και της ανάπτυξης και αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Η **Αλεξία Γιαννακοπούλου** είναι πτυχιούχος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, κάτοχος του ΜΔΕ Καθηγητών Αγγλικής του ΕΑΠ και Διδάκτωρ Φιλοσοφίας του τομέα Πολιτιστικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Koblenz-Landau, Γερμανία. Έχει εργαστεί ως καθηγήτρια αγγλικής στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα σε όλες τις βαθμίδες ενώ από το 2013 είναι Σχολική Σύμβουλος Αγγλικής στη Δ' Δ/ση Αθήνας. Έχει διδάξει μαθήματα στο Τμήμα Αγγλικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Koblenz-Landau και του Πανεπιστημίου Αθηνών και από το 2011 διδάσκει στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Είναι συγγραφέας εκπαιδευτικού υλικού και άλλων βιβλίων και μέλος της ομάδας του Κέντρου Έρευνας για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών και την αξιολόγηση γλωσσομάθειας καθώς και της επιστημονικής επιτροπής ξένων γλωσσών του ΙΕΠ.

Η **Μαριάνθη Κοταδάκη** είναι πτυχιούχος του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και κάτοχος του ΜΔΕ Καθηγητών Αγγλικής του ΕΑΠ. Υπηρετεί ως Σχολική Σύμβουλος Αγγλικής στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Έχει διατελέσει μέλος της διοικούσας επιτροπής του διεθνούς οργανισμού European Language Network (ICC), μέλος της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων του ΚΠΓ, συντονίστρια του Γραφείου Ι.Π.Ο.Δ.Ε. Πατρών και Προϊσταμένη Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Δ.Ε. Έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Πατρών και έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει επιμορφωτικά προγράμματα μεικτής μάθησης. Έχει υπηρετήσει ως επιμορφώτρια στα Π.Ε.Κ. Δυτικής Ελλάδας και ως πολλαπλασιαστρία και επιμορφώτρια των αξιολογητών του ΚΠΓ. Το 2006 βραβεύτηκε με το Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών και το 2012 με το βραβείο του διαγωνισμού Αριστεία και Καινοτομία στην Εκπαίδευση.

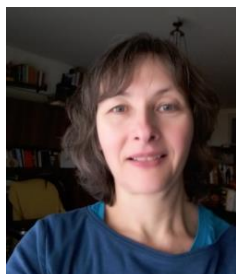
Ο **Στέλιος Μαρκαντωνάκης** είναι πτυχιούχος του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και κάτοχος του ΜΔΕ στη Διδακτική της Γαλλικής Γλώσσας στο ΕΑΠ. Εκπονεί διδακτορική διατριβή στο ΕΚΠΑ με θέμα την εξ αποστάσεως κατάρτιση των φοιτητών-μελλοντικών καθηγητών Γαλλικής. Από το 1998 έως το 2012 υπηρέτησε ως εκπαιδευτικός Γαλλικής Γλώσσας σε Γυμνάσια, Γεν. Λύκεια, και ΕΠΑΛ. Από το 2012 υπηρετεί ως Σχολικός Σύμβουλος Γαλλικής. Υπήρξε μέλος της Ομάδας εκπόνησης ψηφιακού μαθησιακού υλικού για τα Γαλλικά (Ψηφιακό Σχολείο) και της Ομάδας αξιολόγησης διδακτικών εγχειριδίων. Συμμετείχε ως εμπειρογνώμων στην εκπόνηση του ΕΠΣ-ΞΓ και ως επιμορφωτής του «Νέου Σχολείου» και είναι μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του ΙΕΠ για τις ξένες γλώσσες.

Η **Ευφημία Μαυρομάτη** είναι Σχολική Σύμβουλος Γαλλικής Γλώσσας Αν. Μακεδονίας και Θράκης. Είναι πτυχιούχος του Γαλλικού τμήματος της Σχολής ΙΕΓΦ της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ με μεταπτυχιακές σπουδές στο ΕΑΠ στη διδακτική Γαλλικής Γλώσσας και Πολιτισμού. Είναι καθηγήτρια γαλλικής γλώσσας στον ιδιωτικό χώρο και στην εκπαίδευση ενηλίκων και στη δημόσια εκπαίδευση από το 1987. Είναι Σχολική Σύμβουλος στην ΑΜΘ από το 2007 και Αναπληρώτρια Διευθύντρια του ΠΕΚ Καβάλας από το 2012. Έχει εκδώσει βιβλία και παρουσιάσει άρθρα σε γαλλικά και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά. Έχει παρακολουθήσει σημαντικό αριθμό επιμορφώσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει διοργανώσει σημαντικό αριθμό επιμορφώσεων για καθηγητές/τριες Γαλλικής.

Η **Γιάνα Κερκινόπουλου** σπούδασε Γερμανική Φιλολογία, Φιλοσοφία και Παιδαγωγικά στο Πανεπιστήμιο του Μύνστερ της Γερμανίας και στο ΑΠΘ, όπου έκανε και μεταπτυχιακές σπουδές στις Επιστήμες της Γλώσσας και της Επικοινωνίας των Τμημάτων Γαλλικής, Γερμανικής, Ιταλικής γλώσσας και Φιλολογίας και Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών με εξειδίκευση στη Διδακτική των Γλωσσών. Εργάστηκε 11 χρόνια στο Γερμανικό Ινστιτούτο Γκαίτε Θεσσαλονίκης και τα καλοκαίρια σε Ινστιτούτα Γκαίτε στη Γερμανία. Από το 1998 υπηρετεί στη δημόσια εκπαίδευση, τα τελευταία 10 χρόνια ως Σχολική Σύμβουλος Γερμανικής με 13 περιοχές ευθύνης. Έχει συμμετάσχει σε ομάδες εκπόνησης εκπαιδευτικών λογισμικών για τη γερμανική γλώσσα, του ΕΠΣ-ΞΓ, του Οδηγού Εκπαιδευτικού, του Προγράμματος Σπουδών για τα Ε.ΠΑΛ, βιβλίου και άρθρων.

Η **Αντιγόνη Μέλισσα Ίρις Χατζηϊωάννου** είναι πτυχιούχος Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και κάτοχος του ΜΔΕ Καθηγητών Γερμανικής του ΕΑΠ. Ολοκλήρωσε το ετήσιο Πρόγραμμα Εξειδίκευσης στην Ειδική Αγωγή με τίτλο «Ειδική Αγωγή – Μαθησιακές Δυσκολίες /Δυσλεξία» του Κέντρου Μελέτης Ψυχοφυσιολογίας και Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Τμήματος του ΕΚΠΑ. Έχει συμμετάσχει σε πολλά σεμινάρια μεγάλης και μικρότερης διάρκειας. Από το 1995 υπηρετεί στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση και από το 2012 είναι Σχολική Σύμβουλος με έδρα την Περιφέρεια Πειραιά, και περιοχές ευθύνης την Δ' Αθήνας, τις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα. Έχει συγγράψει με τον Dr. Günther Storch το βιβλίο "Kontrast" (Deutscher Aussprachekurs für Griechen), το οποίο βασίζεται στη συγκριτική φωνολογία μεταξύ της ελληνικής και της γερμανικής γλώσσας. Από το 2012 συμμετέχει στον σχεδιασμό και τη συγγραφή εκπαιδευτικού υλικού στο πλαίσιο διαφόρων αρμοδιοτήτων και συνεργασίας με φορείς.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού προσαρμοστικού τεστ του ΚΠΓ

Αντώνης Τσοπάνογλου

Όπως δηλώνει ο τίτλος, σε αυτή την ομιλία θα παρουσιαστούν οι σημαντικότερες ιδιότητες του τεστ, που είναι ήδη έτοιμο αλλά δεν μπορεί ακόμη να χρησιμοποιηθεί, κυρίως λόγω ελλείψεων σε κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή σε εξεταστικά κέντρα σ' όλη τη χώρα. Οι ιδιότητες του τεστ στις οποίες θα δοθεί έμφαση είναι οι εξής: α) Άρθρωση του τεστ (πόσες ενότητες εξέτασης περιλαμβάνει, ποιες οι διαφορές μεταξύ τους, κτλ.) β) Τυπολογία των δοκιμασιών κάθε ενότητας (σε αντιδιαστολή με την τυπολογία της συμβατικής εκδοχής του τεστ) γ) Διαδικασία εξασφάλισης της προσαρμοστικότητας του τεστ (με ποιον τρόπο το επίπεδο δυσκολίας των δοκιμασιών που το σύστημα παρουσιάζει σε κάθε εξεταζόμενο άτομο προσαρμόζεται και συνάδει με το επίπεδο γλωσσομάθειας που το άτομο διαθέτει) και δ) Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ηλεκτρονικής εκδοχής συγκριτικά με τη συμβατική.

Πριν δοθεί ο λόγος στο κοινό για ερωτήσεις, και εφόσον υπάρχει χρόνος, θα εξεταστεί επίσης το θεωρητικό ζήτημα του θεμιτού, αφενός, και του εφικτού, αφετέρου, να μετριέται η γλωσσομάθεια των ατόμων με διαβαθμισμένα και προσαρμοστικά τεστ.

Ο **Αντώνης Τσοπάνογλου** από το 2014 είναι Ομότιμος Καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Έχει πτυχίο Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας (1973), Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας (1980), μεταπτυχιακό δίπλωμα στην Παιδαγωγική (1984) και διδακτορικό δίπλωμα στη Διδακτική των Γλωσσών (1988). Οι δημοσιεύσεις του εστιάζουν στην αξιολόγηση διδακτικών/μαθησιακών υλικών, στην αξιολόγηση της επίδοσης και της γλωσσομάθειας και στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας. Από το 1976 έως το 2013 εργάστηκε στο Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και

Φιλολογίας. Αναφορικά με τη δραστηριότητά του τη σχετική με την πιστοποίηση της γλωσσομάθειας, από το 1988 (για 19 περίπου χρόνια) συνεργάστηκε με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Ιδιοκτητών Κέντρων Ξένων Γλωσσών για την ανάπτυξη του συστήματος πιστοποίησης με την επωνυμία PALSΟ, ενώ από το 2002 (για 12 περίπου χρόνια) συνεργάστηκε με το Υπουργείο Παιδείας για την ανάπτυξη του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας.

Η ηλεκτρονική εκδοχή του ΚΠΓ

Χαράλαμπος Ζαγούρας & Παναγιώτης Σκοινιώτης

Η εφαρμογή των ψηφιακών τεχνολογιών και η δυνατότητα αξιοποίησής τους σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων της εκπαίδευσης έχει αποτελέσει τις τελευταίες δεκαετίες πυλώνα σχεδιασμού και ανάπτυξης σημαντικών δραστηριοτήτων για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Η οικοδόμηση συνεργασιών μεταξύ επιστημονικών φορέων λειτουργεί εισάγοντας προστιθέμενη αξία γνώσης και εμπειρίας στα αποτελέσματα και στα προϊόντα που προκύπτουν μέσα από τέτοιες δραστηριότητες. Μια τέτοια συνεργασία μεταξύ του ΕΚΠΑ, του ΑΠΘ και του ΙΤΥΕ-«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» πραγματοποιήθηκε τα τελευταία χρόνια με στόχο την υλοποίηση της ηλεκτρονικής εκδοχής του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας. Οι δύο ομιλητές θα αναπτύξουν τις δυνατότητες και τις προοπτικές των ψηφιακών οργάνων μέτρησης, όπως υλοποιήθηκαν μέσα από την οικοδόμηση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων, την αποτελεσματικότητα και την προοπτική αξιοποίησής τους. Στο πλαίσιο της ομιλίας θα γίνει παρουσίαση του λογισμικού εξέτασης με δείγμα υλικού πιστοποίησης.

Ο **Χαράλαμπος Ζαγούρας** έλαβε το πτυχίο των Μαθηματικών από την Φυσικομαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1970. Το 1991 εξελέγη στη βαθμίδα του Καθηγητή στο Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει διατελέσει Κοσμήτορας της Σχολής Θετικών Επιστημών, Πρόεδρος του Τμήματος Μαθηματικών, Διευθυντής του Τομέα Υπολογιστικών Μαθηματικών, Διευθυντής του Εργαστηρίου Υπολογιστών και Εφαρμογών, και Διευθυντής μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στα «Μαθηματικά των Υπολογιστών και των Αποφάσεων». Το επιστημονικό του έργο διακρίνεται σε (α) βασική έρευνα στην υπολογιστική δυναμική, (β) εφαρμοσμένη έρευνα σε θέματα νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, (γ) ανάληψη και διεξαγωγή προγραμμάτων έρευνας, ανάπτυξης και (δ) συγγραφικό έργο (βιβλία, μελέτες, επιμορφωτικό υλικό κλπ). Τα τελευταία χρόνια η επιστημονική του δραστηριότητα εντοπίζεται κυρίως στο αντικείμενο των εφαρμογών των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση συνεργαζόμενος παράλληλα με το Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου Πατρών (νυν ΙΤΥΕ – ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ), του οποίου διετέλεσε μέλος του Διοικητικού του Συμβουλίου και υπεύθυνος επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη.

Ο **Παναγιώτης Σκοινιώτης** είναι απόφοιτος του Τμήματος Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Πατρών και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην Διασφάλιση Ποιότητας. Από το 1998 είναι στέλεχος του ΙΤΥΕ-ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ με δραστηριότητα στην υλοποίηση αναπτυξιακών έργων πληροφορικής για το δημόσιο τομέα και στη σύνταξη στρατηγικών και επιχειρησιακών μελετών σε έργα τεχνικού συμβούλου. Από το 2002 στη Διεύθυνση Επιμόρφωσης και Πιστοποίησης, όπου σήμερα είναι Αναπληρωτής Διευθυντής και Προϊστάμενος του Τμήματος Πιστοποίησης, δραστηριοποιείται στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και πιστοποίησης και σε δράσεις ανάπτυξης συστημάτων πιστοποίησης ικανοτήτων, γνώσεων και δεξιοτήτων με την αξιοποίηση ΤΠΕ. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του περιλαμβάνουν την εφαρμοσμένη στατιστική για την υλοποίηση ελέγχων ποιότητας, εφαρμογή στατιστικών εργαλείων και μεθόδων αξιολόγησης οργάνων μέτρησης (τεστ) ικανοτήτων, γνώσεων και δεξιοτήτων και προβλήματα μαθηματικού ενδιαφέροντος σε τομείς μελέτης προβλημάτων προσομοίωσης υπεραγωγίμων υλικών και αριθμητικής ανάλυσης.

Παραγωγή γραπτού λόγου και προφορικότητα: Η περίπτωση της γαλλικής γλώσσας στο ΚΠΓ

Ρινέττα Κιγιτσιόγλου-Βλάχου

Η διαδικασία κατάκτησης της ξένης γλώσσας, στην προκειμένη περίπτωση της γαλλικής, επιτελείται και πραγματώνεται αφενός μέσω του περιεχομένου της γλώσσας –εσωτερικά γλωσσικά στοιχεία–, αφετέρου μέσω εξωτερικών στοιχείων τα οποία αφορούν και χαρακτηρίζουν τον σκοπό για τον οποίο παράγεται ο λόγος. Πρόκειται για τα στοιχεία εκείνα τα οποία επιβάλλουν και υπαγορεύουν τη μορφή του λόγου, τις πρακτικές/τεχνικές και τις στρατηγικές παραγωγής κατάλληλων γραπτών ή/και προφορικών κειμένων ενταγμένων σε συγκεκριμένο κειμενικό είδος (*genre textuel*) για συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση. Με τον όρο «κείμενο» χαρακτηρίζεται κάθε μονάδα παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου με λειτουργικό χαρακτήρα, η οποία μεταφέρει δομημένο γλωσσικό μήνυμα το οποίο και επιχειρεί να επηρεάσει και να μεταβάλει τη στάση του αποδέκτη/παραλήπτη. Ιστορικο-κοινωνικά, το κείμενο «αποτελεί προϊόν γλωσσικής δραστηριότητας και συνιστά οριοθετημένο κοινωνικά μήνυμα» (Bronckart 1997: 137).

Οι προτεινόμενες δοκιμασίες στο εξεταστικό σύστημα του ΚΠΓ, στο πλαίσιο της παραγωγής γραπτού λόγου, έχουν σχεδιαστεί με γνώμονα τη σχολική αλλά και την εξωσχολική χρήση. Στις δοκιμασίες αυτές περιλαμβάνονται διαστάσεις και παράμετροι οι οποίες καθορίζονται από το κοινωνικό και πολιτισμικό γίνεσθαι της γλώσσας-στόχου. Κατά συνέπεια, οι δοκιμασίες αποκτούν μια νέα λειτουργικότητα η οποία συναρτάται με τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τα στοχευμένα κειμενικά είδη ως «εργαλεία που επιτρέπουν στον εξεταζόμενο να τα αναπαραγάγει και να τα αναγνωρίζει» (Dolz-Mestre & Schneuwly 2009).

Η παρούσα ανακοίνωση περιορίζεται στον εντοπισμό και την αιτιολόγηση στοιχείων προφορικού λόγου στη γραπτή παραγωγή υποψηφίων του ΚΠΓ γαλλικής γλώσσας επιπέδων Β και Γ, σε συνδυασμό με τις ανά κειμενικό είδος απαιτήσεις και με τις στοχευμένες γραπτές οδηγίες.

Η **Ρινέττα Κιγιτσιόγλου-Βλάχου** είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας στη Διδακτική Ξένων Γλωσσών στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας στο ΑΠΘ. Από το 2013 έχει τη διεύθυνση του «Εργαστηρίου Διδακτικής Ζωντανών Γλωσσών» (LDL) του Τομέα Γλωσσολογίας και Διδακτικής του οικείου Τμήματος. Η έρευνα και οι δημοσιεύσεις της εστιάζουν στον σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών και μαθησιακού υλικού, σε ζητήματα διδακτικής των γλωσσών-πολιτισμών και κατάρτισης των καθηγητών της Γαλλικής. Είναι συντονίστρια της Θεματικής Ενότητας «Η Διδασκαλία της Γαλλικής στην Α/θμια Εκπαίδευση» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (2008). Είναι μέλος της

Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής (ΚΕΕ) του ΚΠΓ από το 2008 και Αντιπρόεδρος της ΚΕΕ από το 2015 καθώς και υπεύθυνη της επιμόρφωσης των εξεταστών/βαθμολογητών του ΚΠΓ (2007) και επιστημονική υπεύθυνη για τη γαλλική γλώσσα (2008). Είναι, επίσης, Αντιπρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής Ξένων Γλωσσών στο Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Οι τελευταίες δημοσιεύσεις της περιλαμβάνουν τα βιβλία *Une compétence c'est... Réflexions didactiques* (2012, Εκδόσεις Συμμετρία) και *Η πράξη λόγου στα ψηφιακά περιβάλλοντα* (συνεργασία με τον Π. Αρβανίτη, 2013, Εκδόσεις Παπαζήση).

Η ικανότητα κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου στην ισπανική γλώσσα μέσα από την οπτική του κειμενικού είδους

Αγγελική Αλεξοπούλου

Το μοντέλο ανάλυσης των κειμενικών ειδών αποδεικνύεται ιδιαίτερα χρήσιμο τόσο για τη διδασκαλία όσο και για την αξιολόγηση των ξένων γλωσσών. Σε αντίθεση με την παραδοσιακή προσέγγιση που στηρίζεται στα λεξικογραμματικά φαινόμενα, η κειμενοκεντρική προσέγγιση προσφέρει μια ολιστική προοπτική η οποία εστιάζει στο σύνολο του κειμένου, στα ειδικά χαρακτηριστικά του, στις κειμενικές συμβάσεις και στα δομικά στοιχεία που το καθιστούν αναγνωρίσιμο, καθώς και στις λεξικογραμματικές επιλογές που συσχετίζονται με διάφορες παραμέτρους του εκάστοτε κειμενικού είδους.

Ο παραπάνω προβληματισμός συνδέεται με το Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας και με τις ενότητες που εξετάζουν την ικανότητα κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου, με ιδιαίτερη έμφαση στα όργανα μέτρησης της ισπανικής γλώσσας.

Η **Αγγελική Αλεξοπούλου** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας της Ισπανικής Γλώσσας στο Τμήμα Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Έχει εκδώσει το βιβλίο *Análisis de errores en la interlengua de aprendientes griegos de español* (Madrid: Ediciones del Orto, 2005) και έχει προσαρμόσει στα ελληνικά σε συνεργασία με την Μαρία Τσώκου την γραμματική για Έλληνες σπουδαστές της ισπανικής *Universo gramatical*. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά της Ισπανίας και της Λατινικής Αμερικής και έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια (Ισπανία, Γαλλία, Ελλάδα). Επίσης, έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα και στην ομάδα Εμπειρογνομώνων στο πλαίσιο του προγράμματος «NEO ΣΧΟΛΕΙΟ». Είναι Συντονίστρια της Θεματικής Ενότητας «Εκμάθηση της Ισπανικής Γλώσσας. Επίπεδο Ι» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, υπεύθυνη της επιμόρφωσης των βαθμολογητών του ΚΠΓ και επιστημονική υπεύθυνη για την ισπανική γλώσσα. Επίσης είναι μέλος της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής (ΚΕΕ) του ΚΠΓ και της Επιστημονικής Επιτροπής Ξένων Γλωσσών του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Η σχέση επιπέδου δυσκολίας και επιπέδου γλωσσομάθειας στα κείμενα των δοκιμασιών κατανόησης γραπτού λόγου της ιταλικής γλώσσας

Αντώνης Βεντούρης

Η επιλογή των κατάλληλων κειμένων για τον έλεγχο της κατανόησης γραπτού λόγου αποτελεί μια ιδιαίτερα απαιτητική και ιδιόμορφη διαδικασία. Οι διαθέσιμες στη σχετική βιβλιογραφία περιγραφές του γλωσσικού περιεχομένου που αντιστοιχεί σε κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας (Spinelli & Parizzi 2010) όπως και οι ποσοτικές προδιαγραφές των συστημάτων πιστοποίησης γλωσσομάθειας δεν φαίνεται να παρέχουν επαρκή κριτήρια για μια κατάλληλη και συνεπή επιλογή (Gilmore 2007:109).

Οι διαπιστώσεις αυτές αποτέλεσαν το κίνητρο για τη διερεύνηση των ενδοκειμενικών δεικτών επιπέδου και δυσκολίας των κειμένων της ιταλικής γλώσσας και κυρίως του τρόπου με τον οποίο συνδέονται αυτές οι δύο παράμετροι μεταξύ τους. Για το σκοπό αυτό αναλύθηκαν 92 ιταλικά κείμενα που έχουν χρησιμοποιηθεί από το 2011 έως και τον Νοέμβριο του 2016 στις δοκιμασίες ελέγχου κατανόησης του γραπτού λόγου στις εξετάσεις πιστοποίησης ιταλομάθειας του ΚΠΓ. Για την ανάλυση των κειμένων χρησιμοποιήθηκαν οι δύο πιο διαδεδομένες φόρμουλες αναγνωσιμότητας για ιταλικά κείμενα, η GULPEASE, που χρησιμοποιεί ποσοτικά κριτήρια, και η READ-IT, η οποία στηρίζεται σε κριτήρια των γνωσιακών θεωριών (Dell'Orletta et al 2014). Η στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι ενώ τα ποσοτικά κριτήρια αδυνατούν να διακρίνουν τα κείμενα διαφορετικού επιπέδου με βάση τη δυσκολία και τα ενδοκειμενικά χαρακτηριστικά τους, τα γνωσιακά το επιτυγχάνουν. Επίσης, ενώ η ποσοτική φόρμουλα δεν εμφανίζει σημαντική απόκλιση στη δυσκολία των κειμένων του ίδιου επιπέδου, η γνωσιακή αναδεικνύει το ακριβώς αντίθετο, κυρίως λόγω της συμβολής των μεταβλητών της συνοχής και της λεξιλογικής πυκνότητας.

Ο **Αντώνης Βεντούρης** είναι Επίκουρος Καθηγητής Διδακτικής των Γλωσσών στο Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται σε θέματα αξιολόγησης στην ξενόγλωσση κατάρτιση και ειδικότερα κατασκευής γλωσσικών δοκιμασιών καθώς και μελέτης και ανάλυσης των αποτελεσμάτων τους. Είναι μέλος της ΚΕΕ του ΚΠΓ, επιστημονικός υπεύθυνος για την ιταλική γλώσσα και μέλος της Επιτροπής Ξενόγλωσσης Εκπαίδευσης του ΙΕΠ. Έχει αναλάβει επίσης την επιστημονική ευθύνη του Ερευνητικού Προγράμματος με τίτλο «Μελέτη Μοντέλων

Διδασκαλίας και Επιμόρφωσης Καθηγητών Ξένων Γλωσσών» που υλοποιείται σε συνεργασία των Πανεπιστημίων ΑΠΘ και Ca' Foscari της Βενετίας. Εργασίες του έχουν παρουσιαστεί στην Ελλάδα, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Κύπρο και τη Ρουμανία. Έχει δημοσιεύσει τρεις μονογραφίες και έχει επιμεληθεί πέντε συλλογικά έργα σχετικά με τη διδασκαλία της ιταλικής γλώσσας και την παιδαγωγική. Άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά σε θέματα σχετικά με την εκπαιδευτική αξιολόγηση και την παιδαγωγική.

Η πιστοποίηση της τουρκικής γλώσσας στο πλαίσιο του ΚΠΓ: προκλήσεις και λύσεις

Ελένη Σελλά – Μάζη & Μαρία Μαυροπούλου

Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η καταγραφή της πορείας του συστήματος πιστοποίησης της γλωσσομάθειας της τουρκικής όπως αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του ΚΠΓ, καθώς και η παρουσίαση αφενός μεν των εγγενών δυσκολιών προσαρμογής του στην τυπολογία των δοκιμασιών του ΚΠΓ, αφετέρου δε των προβλημάτων που προκαλούνται από την ανομοιογένεια τόσο των υποψηφίων όσο και των εξεταστών αυτού. Συγκεκριμένα, θα παρουσιάσουμε (α) το ανομοιογενές προφίλ των υποψηφίων του ΚΠΓ Τουρκικής επισημαίνοντας την ιδιαιτερότητα των τουρκομαθών ή/και φυσικών ομιλητών υποψηφίων του ΚΠΓ Τουρκικής, (β) το ιδιαίτερο προφίλ των συνεργατών της επιστημονικής ομάδας του ΚΠΓ Τουρκικής και των εξεταστών/ αξιολογητών /βαθμολογητών και την επίτευξη εξοικειώσής τους με τις αρχές του ΚΕΠΑ και τις ειδικές προδιαγραφές του ΚΠΓ, (γ) τους τύπους των δοκιμασιών, λαμβάνοντας υπόψη την τυπολογική δομική ετερότητα της τουρκικής γλώσσας έναντι των ήδη εξεταζόμενων ινδοευρωπαϊκών γλωσσών και τις προκύπτουσες εξ αυτής δυσκολίες εναρμόνισης με τους τύπους και τα θέματα δοκιμασιών του ΚΠΓ, και, τέλος, (δ) τη μεθοδολογία και στοχοθεσία του ΚΠΓ Τουρκικής σε σύγκριση τόσο με το εξεταστικό σύστημα του Πανεπιστημίου της Άγκυρας “πιστοποίηση του Tömer (Türkçe Öğretim Merkezi)” όσο και με το νεότερο εξεταστικό σύστημα του Πανεπιστημίου της Κωνσταντινούπολης (“πιστοποίηση του İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi”). Απώτερος στόχος μας είναι η ανάδειξη της πρωτοτυπίας του εξεταστικού συστήματος του ΚΠΓ Τουρκικής καθώς και της επιτυχούς πραγμάτωσης αυτού.

Η **Ελένη Σελλά-Μάζη**, Καθηγήτρια Γλωσσολογίας του Τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, ειδικεύεται σε θέματα Γενικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Κοινωνιογλωσσολογίας, Θεωρίας και Διδακτικής της Μετάφρασης. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν θέματα διγλωσσίας και πολυγλωσσίας, αντιπαραβολικής ανάλυσης γλωσσών, κατάκτησης δεύτερης/ξένης γλώσσας, μειονοτική δίγλωσση εκπαίδευση, ζητήματα εθνικής ταυτότητας και γλώσσας, θεωρητικά και διδακτικά ζητήματα μετάφρασης και διερμηνείας. Είναι μέλος της ΚΕΕ του ΚΠΓ από το 2008 και επιστημονική υπεύθυνη για την τουρκική γλώσσα από το 2009. Έχει διευθύνει τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών *Επιστήμη της Μετάφρασης* (Ιόνιο Πανεπιστήμιο), *ΜΔΕ Γαλλικής Γλώσσας* (ΕΑΠ), *Μετάφραση και Διερμηνεία* (ΕΚΠΑ). Το πρόσφατο βιβλίο της *Διγλωσσία, Εθνική ταυτότητα και Μειονοτικές Γλώσσες* εκδόθηκε το 2016 (εκδόσεις Λειμών).

Η **Μαρία Μαυροπούλου** είναι Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν θέματα διδασκαλίας και αξιολόγησης της τουρκικής γλώσσας ως ξένης, διδακτική της μετάφρασης (τουρκικής-ελληνικής) και σύγχρονης τουρκικής λογοτεχνίας. Είναι θεματοθέτρια, βαθμολογήτρια και υπεύθυνη υποέργου του ΚΠΓ Τουρκικής, μέλος σε επιτροπές διεξαγωγής εξετάσεων γλωσσομάθειας της τουρκικής φορέων του Δημοσίου καθώς και σε επιτροπές συγγραφής βιβλίων για τη διδασκαλία της τουρκικής ως ξένης και ως μητρικής. Έχει συγγράψει, σε συνεργασία, τα εγχειρίδια διδασκαλίας της Τουρκικής *Temel Türkçe I, II, III* και *Türkçe I, II, III*. (2006 και 2008, Εκδόσεις Παιδαγωγικού Ινστιτούτου) για επιλεγμένα γυμνάσια της Θράκης και αυτοδύναμα το εγχειρίδιο *İlkokul Türkçe Ders Kitabı 3* για τα Μειονοτικά Μουσουλμανικά σχολεία της Θράκης (1993, Εκδόσεις Ο.Ε.Δ.Β. Υπ. Παιδείας).

Αξιολογητές και βαθμολογητές της γερμανικής γλώσσας στο ΚΠΓ: Αναδρομικές επιδράσεις – προκλήσεις – επιμόρφωση

Κατερίνα Μητραλέξη και Δάφνη Βηδενμάιερ

Στην παρουσίασή μας θα σκιαγραφήσουμε την ταυτότητα της ομάδας των αξιολογητών (εξεταστών και βαθμολογητών) της γερμανικής γλώσσας που επιμορφώθηκαν και παίρνουν μέρος στις προφορικές εξετάσεις του ΚΠΓ ή διορθώνουν τις δοκιμασίες παραγωγής του γραπτού λόγου. Πρόκειται για εξεταστές και βαθμολογητές που έχουν αξιολογηθεί και είναι ήδη εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Αξιολογητών του ΥΠΕΘ. Τα άτομα αυτά εκπαιδεύτηκαν και είναι σε θέση να ανταποκριθούν στην λογική των διαβαθμισμένων οργάνων μέτρησης. Σε αυτούς περιλαμβάνονται και οι Πολλαπλασιαστές που βοηθούν στην επιμόρφωση των εξεταστών ανά την Ελλάδα.

Θα παρουσιάσουμε εν συντομία τη μέθοδο και το υλικό επιμόρφωσης αναδεικνύοντας τις ελλείψεις που διαπιστώθηκαν είτε κατά την επεξεργασία του υλικού είτε κατά τη διαδικασία των εξετάσεων. Θα προτείνουμε, σύμφωνα και με τις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται στο κοινωνικό πλαίσιο τόσο της πολυγλωσσίας όσο και της σύνδεσης του ΚΠΓ με τη δημόσια εκπαίδευση, τεχνικές και δραστηριότητες επιμόρφωσης τέτοιες ώστε να εξασφαλίζεται η συνέχεια και η συμμετοχή παλιών και νέων αξιολογητών σε μία δια βίου επιμόρφωση και από απόσταση με τη βοήθεια των τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφορίας.

Βάσει του υλικού που έχουμε ετοιμάσει για την ηλεκτρονική πλατφόρμα επιμόρφωσης για το ΚΠΓ θα αναδείξουμε την αξία του στόχου λειτουργίας της εν λόγω πλατφόρμας, η οποία ανταποκρίνεται στα εκπαιδευτικά σενάρια που έχουν αναπτυχθεί για την επιμόρφωση των εξεταστών και των βαθμολογητών Γερμανικής και υποστηρίζει όλων των ειδών το πολυμεσικό επιμορφωτικό υλικό που εκπονείται. Ως εργαλείο τόσο για την παρουσίαση των στοιχείων μας όσο και για τις προτάσεις μας θα χρησιμοποιήσουμε το υλικό που συλλέξαμε από την επιτόπια παρατήρηση της προφορικής εξέτασης και από τα αποτελέσματα λειτουργίας του βαθμολογικού κέντρου.

Η **Κατερίνα Μητραλέξη** γεννήθηκε στην Αθήνα και έκανε σπουδές Γερμανικής Φιλολογίας, Κλασικής Αρχαιολογίας και Αρχαίας Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Freiburg i. Br. και διδακτορική διατριβή στη Νεότερη Γερμανική Λογοτεχνία. Είναι Καθηγήτρια στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ. Από το 2009 είναι επιστημονική υπεύθυνη για τη γερμανική γλώσσα στο ΚΠΓ και μέλος της Κεντρικής Εξεταστικής Επιτροπής (ΚΕΕ).

Η **Δάφνη Βηδενμάιερ** γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και έκανε σπουδές Γερμανικής Φιλολογίας στο ΑΠΘ και μεταπτυχιακές σπουδές στη Γερμανία και την Αυστρία. Η διδακτορική της διατριβή είναι στη Συγκριτική Γλωσσολογία. Είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και Διευθύντρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Διδακτικής Γερμανικής Γλώσσας του ΕΑΠ. Είναι επίσης επιστημονική υπεύθυνη για την επιμόρφωση αξιολογητών γερμανικής γλώσσας του ΚΠΓ.

Χορηγοί του Συνεδρίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

το ξενοδοχείο

Kimon Hotel

και οι εταιρείες

MELISSINOS winery